

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за академичната длъжност "Професор" по професионално направление
3.5. Обществени комуникации и информационни науки
(журналистика - комуникационен мениджмънт - управление на масовите възприятия),
обявен в ДВ, бр. 23 от 17 март 2017 г.

от Проф. д.с.н. Емилия Евгениева Ченгелова,
член на Научно жури съгласно Заповед РД 38-265/12.05.2017 г.

1. Общо описание на предоставените материали

В конкурса за **Професор по направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика - комуникационен мениджмънт - управление на масовите възприятия)** участва един кандидат - доц. д-р **Чавдар Асенов Христов**. Документите са подадени в срок и в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ).

Висшето си образование доц. д-р Чавдар Христов получава в Академия на МВР, профил "Управление на обществения ред и сигурност" (1974-1978 гг.). През 1996 г. му е присъдена научната и образователна степен "Доктор по социология" от Института по социология при БАН, за успешно защитена дисертация на тема: "Социологически механизми на ситуации с висока степен на определеност". През 2009 г. се хабилитира и заема академичната длъжност "Доцент по журналистика" във Факултета по журналистика и масова комуникация, Софийски университет. Трудовият стаж на доц. д-р Чавдар Христов включва работа в отговорни държавни и частни институции, а от 1996 година до сега заетостта му се диверсифицира под различни форми на педагогическа и научно изследователска, както и управленска дейност в областта на науката (хоноруван преподавател във Факултета по журналистика и масова комуникация, СУ, 1996/2009; Заместник декан на Факултет по журналистика и масови комуникация, СУ, 2011/2015; Директор на Център за следдипломно професионално и продължаващо обучение към Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ, 2011/2013 и др.). Професионалните му изяви са логично свързани с членството му в СБЖ (от 1998 г.), в БСА (от 2008 г.) и в СУБ (също от 2008 г.). Ако трябва накратко да се характеризира дейността на доц. д-р Чавдар Христов, това е впечатляващо силна, професионално издържана и консистентна педагогическа, изследователска и експертна дейност, която е намерила адекватно отражение в множество публикации.

За участие в конкурса кандидатът представя общо 11 публикации, от които един самостоятелен монографичен труд (*Христов, Чавдар. Война на идеите. 2014. София: УИ Университетско издание*) в обем от 320 стр. и 10 студии и статии, публикувани в периода от

2011 до 2016 година в реферирани издания - научни списания и сборници от научни конференции. Две от представените студии и статии са на английски език.

Приемам за рецензиране всеки от представените 11 публикации.

2. Обща характеристика на научната, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата

Научната и научно приложната дейност на кандидата е в областта на масовата комуникация, формирането и трансфера на масови възприятия, създаването и поддържането на масови настроения и система от възгледи. Специален и ярко открояващ се теоретичен и научно практически фокус в разработките на кандидата е **теоретизирането, осмислянето и разработването на поредица от концептуални и процесуални модели за създаването и комуникирането на стратегически идеи**, които бидейки иманентно съдържащ се компонент от масовите комуникации, изиграват ключова роля в изграждането и поддържането на социално значими публични образи и послания, както и за постигането на стратегически цели. Богатата научна и професионална траектория на кандидата му е предоставила отлични възможности за придобиване на широк опит по отношение възникването, оформянето и комуникирането на социално значими послания, стратегически идеи и платформи. Прави впечатление, че кандидатът се е отнесъл изключително отговорно и прагматично към пъстрата житейска конкретика, черпейки от нея вдъхновение за създаването на дълбоко осмислени, научно обосновани и емпирично подкрепени теоретични модели и концепции. Впечатляват също така лекотата и вещината, с която кандидатът борави както с трактати и други документи, създадени през древността и до наши дни, така и с фактите от българската журналистика. Заслужава да ес отбележи умението на кандидата да улавя на пръв поглед хаотично пръснатите рационални зрънца и да ги построява в кохерентни теоретични системи и модели. Там, където други очи биха видели множество отделни житейски и/или епистоларни артефакти, кандидатът открива закономерности в тяхната битийност на елементи от война на идеи, формулира зависимостите и връзките между тях, достига до обосновани констатации и умело убеждава читателите си в своята научна правота. Все качества, които заслужават адмирации и доказват богатия професионален капацитет на кандидата в областта на масовите комуникации и формирането/управлението на системи от вярвания.

Ценността на научните изследвания на кандидата доц. д-р Чавдар Христов е в тяхната тясна обвързаност с живота и практиката. Теоретичните модели на кандидата са породени от живота и са обърнати към практиката - съчетавайки по блестящ начин дедуктивния и индуктивния, историческия и социологическия, икономическия и социално психологическия подходи, кандидатът открива закономерности и построява теоретични

модели, пълни с живот и конкретика. Доказателство за практическата стойност на научните изследвания на кандидата са множеството отзиви и научнопопулярни интервюта, в които кандидатът коментира остри въпроси от дневния ред на трансформиращото се българско общество. Сред тях се открояват такива въпроси, като кризата, медийните войни, войната на идеи и др.

Педагогическата дейност на кандидата е богата и впечатляваща. Целият професионален път на кандидата е низ от различни по форма педагогически дейности. Само за учебната 2016/2017 г. кандидатът преподава 6 учебни дисциплини: 1) Убеждаваща комуникация (158 часа); 2) Комуникационен мениджмънт (158 часа); 3) конструиране, налагане и поддържане на идеи, като система от вярвания (120 часа); 4) Убеждаваща комуникация (60 часа); 5) Пъблик рилейшънс по време на криза (60 часа); 6) Антикризисен мениджмънт и пъблик рилейшънс (60 часа).

Специално следва да се изтъкне фактът, че за периода 2010-2016 г. кандидатът е осъществил научно ръководство на 13 докторанти, 46 магистри и 107 бакалаври. Това говори за изключително интензивно ниво на трансфер на научните и научно приложните знания на кандидата.

3. Съдържателен анализ на научните постижения

Направената самооценка на научните и научно-приложните приноси отговаря на съдържанието на представените за рецензиране научни публикации.

3.1. Научни приноси, свързани с обогатяването на теорията

Към тази категория приноси могат да се отнесат приносите, формирани в монографичния труд на кандидата и в по-голямата част от представените студии и статии:

- ✓ Приемам самооценката за монографичния труд (*Христов, Чавдар. Война на идеите. 2014. София: УИ Университетско издание*) като **първото по рода си у нас концептуално изследване** на връзките между стратегическото мислене, стратегическите идеи и стратегическата комуникация в посока управление на масовите възприятия. Силно развитите аналитични способности на кандидата са му позволили да постигне успешно целите на подетото от него фундаментално изследване на идеи и концепции и чрез внушителна по своя обем сравнителна работа да достигне до изграждането на теоретични модели за стратегическото мислене и стратегическата комуникация. Като умело подбира образци от древността до наши дни, авторът убедително доказва, че "*процесът на стратегическо мислене търпи продължително развитие в посока на непрекъснато рационализиране*". Силно впечатлява умението на автора да борави с разнородни по своя характер концепции и мисловни схеми от различни епохи и мислители, като на тази основа открива

квинтесенцията в противоборството на идеите и извежда скритите механизми, техники и похвати за налагането на идеите. Впечатлява изградената галерия от мисловни образи и съпоставянето на парадигми в областта на стратегическото мислене и изкуството да се печелят каузи и битки, включително чрез умело съградени и изкусно приложени стратегемеи;

- ✓ Високо оценявам разработването и изключително прецизната обосновка на **процесуален модел** на развитие и трансформиране на европейското стратегическо мислене и поведение. При разработването на модела впечатлява богатата ерудиция на кандидата, както и вещината и прецизността, с която е приложен историческият, социологическият и икономическият подходи, в резултат на което е осмислен внушителен период от над три хиляди години;
- ✓ Оценявам като приноси с висока научна стойност създадените от кандидата авторски **модели за конструиране на корпоративни и кооперативни идеи** (Христов, Чавдар. *Модел на конструиране на стратегическа идея и трансформирането ѝ в идеология (система от вярвания)*. *Newmedia21.eu. Медиите на 21-ви век. Онлайн издание за изследвания, анализи, критика, 28.12.2011*). Заслуга на кандидата е разработването на **общ оригинален двукомпонентен модел** (с идеологически и структурно-организационен дялове), с който се обясняват трансформационните механизми за конструиране и налагане на стратегическа идея;
- ✓ Оценявам като значим научен принос разработките на кандидата върху **институционализирането на пропагандата от държавата** и използването ѝ като управленски инструмент за установяването на социален и идеологически контрол (Христов, Чавдар. *Институционализиране на пропагандата. Етапи. Пропаганден модел*. //*Newmedia21.eu. Медиите на 21-ви век. Онлайн издание за изследвания, анализи, критика, 02.09.2013*). Отделено е нарочно внимание върху разкриването на закономерностите в създаването на пропагандни модели от пропагандните институции и използването на тези модели за промяна на масовото мислене в определена посока;
- ✓ Приносен момент е концептуализирането на проблематиката за **универсалния враг като иманентно присъстващ компонент от всяка стратегическа идея**. Идеята е верифицирана с богат исторически материал, което допълнителна стойност на разработката (Христов, Чавдар. *Универсалният враг*. //*Newmedia21.eu. Медиите на 21-ви век. Онлайн издание за изследвания, анализи, критика, 19.03.2014*);
- ✓ Оценявам високо разработките на **стратегемата** като измамна мисловна конструкция. Проблематиката е разработена вещо, проличава познаването и на най-

дребните детайли и това позволява на кандидата да демаскира тънкостите в изкуството на измамата (*Христов, Чавдар. Драматургия на измамата. Стратегемата като измамна информационна конструкция. //Медии и комуникация. Юбилеен сборник 40 години ФЖМК, София, 2016, с. 405-421*).

3.2. Приложение на научните приноси в практиката

Силата на научните разработки на кандидата е в техния богат потенциал за практическо приложение - такива са, например, моделите за възникване и приложение на стратегическа идея, моделът за конструиране на корпоративни и кооперативни идеи, пропагандният модел и описаните пропагандни техники. Въпреки това, бих искала да открия два научно приложни приноса с особено високо значение:

- ✓ Създаването на **авторски модел за промяна на идеологическите вярвания в масовото мислене**: Моделът е с висока управленска стойност и е верифициран с емпирично социологическо изследване, което убедително доказва целесъобразността и правотата на разработения модел;
- ✓ Друг значим научно приложен приносен момент виждам в конструираните от кандидата **алгоритъм за измерване на кризи** (*Христов, Чавдар. Измерване на кризи. //Годишник на СУ "Кл. Охридски", ФЖМК. Т.17. София, 2012, с. 235-255*). Кандидатът показва високо ниво на познаване на социологическия метод по принцип и в частност построява уникален алгоритъм за практическо измерване на реални и репутационни кризи. Заслуга на автора е и ясното отграничаване на същностните характеристики на реалните и репутационните кризи, както и извеждането на механизма на превръщане на реалната криза в репутационна.

4. Отражение на научните публикации на кандидата в нашата и чуждестранната литература

В приложените от кандидата документи (Уверение от отдел "Библиотечно-информационно обслужване" на Университетска библиотека при СУ) става ясно, че цитиранията на кандидата са 53 по традиционен начин и 35 други цитирания. Кандидатът представя собствен архив за открити и съхранени 53 цитирания. Тези данни показват, че **кандидатът е във висока степен разпознаваем и приет сред учените и изследователите** в областта на масовата комуникация, стратегическото мислене и стратегическото управление, конструирането на стратегически идеи, промяна в мисленето и редица други сходни теми.

5. Критични бележки

Нямам критични бележки по същество. В качеството на препоръки бих предложила на кандидата да задълбочи изследванията си на механизмите и техниките за промяна на масовото мислене, включително чрез прочит на създадените от него модели в контекста на рефлексивната социология и социоанализата на Бурдийо.

6. Лични впечатления

Познавам кандидата от времето на неговата докторантура в Института по социология, БАН, когато силно впечатление правеха участията му в научните форуми. Внимателното ми запознанство с публикациите и с представения за този конкурс монографичен труд затвърдиха оценките ми за Чавдар Христов като изключително способен, трудолюбив, отдаден на науката човек. Изследванията му се отличават с дълбочина, последователност и консистентност, солидна научна аргументация и научна коректност. Доц. д-р Чавдар Христов е утвърден и авторитетен изследовател в своята научна област, а публикациите и многобройните му публични изяви са свидетелство за признанието, което научната и публичната общност му отдават.

7. Заключение

Като имам предвид изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение и въз основа на посочените по-горе констатации, оценки и изводи, правя следното **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**: кандидатът доцент д-р **Чавдар Асенов Христов** отговаря на всички изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор“ по направление **3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика - комуникационен мениджмънт - управление на масовите възприятия)**. Гласувам убедено да му бъде присъдена академичната длъжност **ПРОФЕСОР**.

София, 16.06. 2017 г.

Член на журито:

(Проф. д.с.н. Емилия Ченгелова)